

NÆSTVED MUSEUM.

NÆM 89:324

UDGRAVNINGSBERETNING

"Store Dragshøj"/Kalkerup

Fensmark Sogn

Tybjerg Herred

Præstø Amt

05.07.03.

Gruber, evt. bopladslag

Germansk jernalder.

INDHOLDSFORTEGNELSE:

Undersøgelsen	s.	2
Topografi	-	2
Målesystem	-	2
Fixpunkt	-	2
Undersøgelsesfasen	-	2
Konklusion	-	3
Liste over anlæg	-	4
Liste over plan- og oversigtstegninger	-	7

NÆM 89:324

05.07.03. Dragshøj, Fensmark s, Tybjerg h, Præstø amt.

I forbindelse med udbygning af nyt boligområde i Dragshøj ved Kalkerup blev der i perioden 21. november - 13. december 1989 - ialt 6,5 arbejdsdage - foretaget undersøgelser fra Næstved Museum. Iflg. overleveringer har der ligget en jættestue i området, hvilket underbygges af stednavnet Dragshøj, som fortsat anvendes (jvf. bilag 1). Desuden er mange store sten fundet i området, disse er blevet samlet og lagt i markgårder. Stenene er nu frigjort og samlet i bunker, og det kan ikke udelukkes at de tidligere har haft en anvendelse i en jættestue.

Undersøgelsen.

Undersøgelsens igangsættelse skyldtes start af byggeri efter lokalplan nr. F.4.1. for boligområde i Kalkerup, Fensmark, Holmegaard Kommune, og undersøgelsen blev bekostet af Holmegaard Kommune.

I undersøgelsen deltog som assistent Peter Randrup Frederiksen gennem hele perioden. Desuden Charlotte Ring, Næstved, som praktikant den 12. og 13. december. Undersøgelsen blev ledet af mag.art. Anne Hedeager Madsen.

Topografi.

Lokaliteten er beliggende på matr. nr. 2, Kalkerup, på en bakke, bestående af sand og moræneler.

Målesystem.

Målesystemet blev udlagt med x-aksen løbende parallelt med bebyggelsesudlægningen voksende positivt mod SØ.

Fixpunkt.

Der blev benyttet fixkote 62,08 og 63,08, udlagt af entreprenør Jens Hunsballe.

Udgravningsfasen.

Metode: Området er delt op i felt A (Str. 81,5 x 80 m. = 6.520 m²) og felt B (Str. 40 x 100 og 80 x 10 = 4.800 m²), jvf. bilag 2.

I felt A var hele området blevet planeret af entreprenørfir-

maet Jens Hunsballe, der ligeledes sørgede for, at en redegørelse blev stillet til rådighed. Der udlagdes 11 søgegrøfter i felt A. Det skal indskydes, at der kun var et ca. 30 cm. tykt muldlag efter planeringen, hvilket gjorde det rimelig hurtigt at få udlagt søgegrøfter. På denne måde lykkedes det at få afdækket seks anlæg i felt A. Anlæggene blev indtegnet på oversigtstegning i 1:200. Alle anlæg blev beskrevet og nivelleret. I felt B udlagdes 10 søgegrøfter og tre anlæg registreredes. Disse blev også tegnet ind på oversigtstegning 1:200, beskrevet og nivelleret. Alle anlæg blev snittet, og udvalgte tegnet i profil og plantegning 1:10.

I alt registreredes ni anlæg/fyldskifter, anlæg A - I. Det drejer sig om

- 3 større affaldsgruber
- 5 mindre bål- og kogestensgruber
- 1 stolpehul (tvivlsomt).

Konklusion.

I felt A og B registreredes 9 anlæg/fyldskifter, der tilsyneladende kan dateres til yngre romersk jernalder/ældre germansk jernalder, o. 5. årh. e.Kr., udfra fund af ildslagningssten. Oplyst af Karen Løkkegaard Poulsen, Maribo Museum. Anlæggene har samlet sig i en klump i midten af felt A med spredte anlæg i felt B. Kulturlagene antyder en nærved bebyggelse, og derfor følges sagen op ved yderligere bebyggelse i området. Desuden er dukket Østersø-keramik op ved en udgravning på den nærvedliggende Dragshøjgård, sag nr. 89:289, hvilket antyder en kontinuitet fra de ovennævnte gruber fra ca. 5. årh. e. Kr.

Næstved Museum, den 21. december 1989

Anne Hedeager Madsen
Anne Hedeager Madsen

NEM 89:324

Liste over anlæg.

A - Affaldsgrube.

Plantegning, nr. 1, 1:10

Oversigtstegning, nr. 5, 1:200.

Størrelse: Diam.: ca. 1,10 x 0,90 m.

Dybde: ca. 0,47 m.

Gruben viste sig som et aflangt område i overfladen, bestående af sortgråt, stenet muld, tydeligt afgrænset mod det brungule undergrundssand/ler. Mellemlaget i gruben bestod af homogent, fedtet ler med lidt trækul og et par dyreknoglefragmenter. I bundens østlige del var placeret lerkar med bunden opad, formentlig dateret YGJ. Desuden kogesten, trækul, flint af skrabertype samt flere lerkarskår.

B - Stolpehul?

Plantegning, nr. 2, 1:10

Oversigtstegning, nr. 5, 1:200.

Anægget bestod af sortgråt muld iblandet trækul, tydeligt afgrænset mod det brungule undergrundssand/ler. Ved snitning viste det sig at have en rund - nærmest U-formet, afrunding mod undergrunden. Fundtomt.

Størrelse: Diam. ca. 0,20 m.

Dybde 0,11 m.

C - Kogestensgrube.

Plantegning, nr.2, 1:10

Profiltegning, - 2, 1:20

Oversigtstegning, nr. 5.

Størrelse: Diam: ca. 0,63 m.

Dybde, - 0,14 m.

Gruben aftegnedes som en rund mørk flade mod det brungule undergrundssand/moræneler. Best. af homogent sort/gråt leret muld iblandet aske og trækul. To store sten placeret i grubens midte. (= kogesten) Fundtomt.

D - Kogestensgrube.

Plantegning, nr. 3, 1:10.

Oversigtstegning, nr. 5, 1:200.

Størrelse: 1,45 x 0,85 m.

Dybde, ca. 0,34 m.

Gruben aftegnedes som en oval NØ-SV- orienteret mørk flade i undergrundens brungule sand- og moræneler. Fyldet bestod af sort, meget fedtet sand- og lerblanding. Midt i gruben var ildskørnede sten samt trækul. I grubens SV-del et gråt leret sandlag grænsende op til undergrunden. Fundtomt.

E - Affaldsgrube.

Plantegning, nr. 4, 1:10

Oversigtstegning, nr. 5, 1:200.

Størrelse: Diam. ca. 2,5 m.

Dybde, - 0,6 m.

Stor affaldsgrube, nærmest cirkelrund form, bestående af brunsort muld, meget tydeligt afgrænset mod det brungule ler- og sandundergrundslag, med mange brændte sten i grubens sydlige del. Gruben bestod hovedsageligt af homogent, brunsort fint sandet muld, med sporadiske askeklumper og mange kogesten, især i grubens sydlige del. Gruben er i bunden foret med et gråhvidt askelag samt hvide kalksten. Herover et 8-10 cm. tykt leret og meget fedtet sort lag med meget trækul.

Fund: Mange dyreknoglefragmenter.

3 lerkarskår.

trækul.

brændt ler.

dobbelt ~~XXXXXX~~ ildslagningssten.

Flint (dat.YRJ/EGJ, o.5. årh.)

F - Grube med trækul.

Oversigtstegning nr. 6.

Størrelse, diam.: 0,50 m.

dybde: 0,50 m.

Gruben viste sig som et cirkelrundt fyldskifte bestående af sortgråt muld iblandet trækul afgrænsende mod brungult, gruset undergrundssand- og ler. Fyldskiftet blev snittet, og aftegnedes som et diffust profilsnit best. dels af undergrunds-

sand, dels af trækul med sporadiske askespor. En lille lomme går mod S, det tolkes som en dyregang. Fundtomt.

G - Kogestensgrube.

Oversigtstegning, nr. 7.

Størrelse: Diam. ca. 1,50 m.

Dybde, - 0,24 m.

Gruben aftegnedes som en cirkelrund mørk flade mod undergrundens okkerfarvede sand- og lerlag. Gruben blev snittet og viste en afrundet nedgravning. Fyldet bestod af sortbrunt muld, letgruset, iblandet trækul samt et par kogesten. Fundtomt.

H - Kogestensgrube.

Oversigtstegning, nr. 8.

Størrelse: Diam. ca. 0,75 m.

Dybde, ca. 0,20 m.

Anlægget viste sig som et cirkelrundt mørkt kulturlag, iblandet trækul samt enkelte kogesten. Tydeligt afgrænset mod det brungule, nærmest okkerfarvede undergrundssand iblandet ler. Fundtomt.

I - Affaldsgrube.

Oversigtstegning, nr. 8.

Størrelse, diam. ca. 2,90 m.

Dybde: ca. 0,42 m.

Anlægget viste sig som en cirkelrund aftegning - str. diam. ca. 1,50 m. - tydeligt afgrænset mod brungult undergrundssand. Da gruben blev snittet, viste der sig et trækulslag, der fortsatte under undergrundslaget mod S. Det løb ca. 1,40 m. og gruben viste sig dermed at være ca. dobbelt så stor som oprindeligt antaget. Det tolkes således.

Tilsyneladende er grubens opr.

størrelse 2,90 m. i diam., og der

er fyldt op med kogesten, aske og trækul. I den SV-del er gruben på et senere tidspunkt blevet opfyldt med den udgravede undergrund. Fund: Enkelte dyrekogler samt små lerkarfragmenter.

NÆM 89:324

Liste over plan- og oversigtstegninger.

<u>Tegn.nr.</u>	<u>str.</u>	<u>art</u>
1	1:10	Plantegning over anlæg A.
2	1:10	- - - B og C.
	1:20	Profiltegning af anlæg C.
3	1:10	Plantegning over anlæg D.
4	1:10	- - - E.
5	1:200	Oversigtstegning over vestlige halvdel i felt A.
6	1:200	Oversigtstegninger over østlige halvdel i felt A.
7	1:200	Oversigtstegning over vestlige halvdel i felt B.
8	1:200	Oversigtstegning over østlige halvdel i felt B.
9	1:800	Oversigtstegning over hele området:A+B.

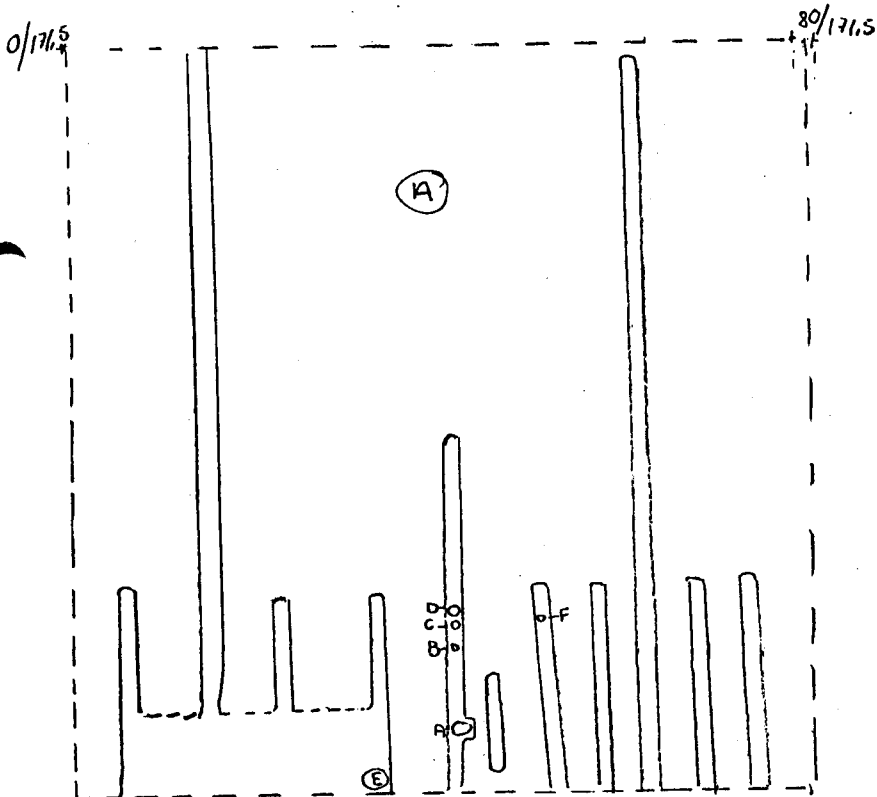
89:324, DRAGSHØJ, FENS MARK

PLANTEGNING, NR. 9. - OVER SIGTSTEGNING OVER OMRÅDE A+B

STR. FORH. 1:800

SIGN: AM

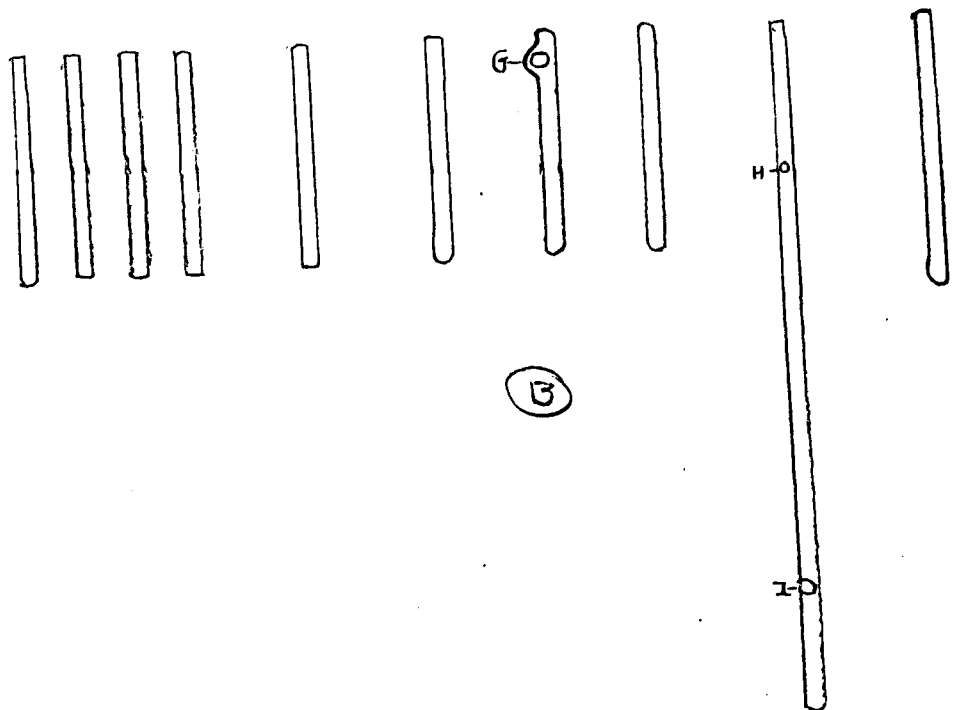
DATO: 25.01.90

+ 140/171

0/90. Nye nedgravning af kabler

- Nyanlagt vej -

MODTAGET
13 APR. 1988

05.07.03 - 3

* * * SB 3

05.07.03. Fensmark sogn, Tybjerg herred, Præstø amt.
4CM KORT: 1512 IV SV. MB: 3725. UTM: 678586,6129059.

STEDNAVN: "Store Dragshøj"/Kalkerup. (sag 06)
EJERLAV: 0270352 KALKERUP BY, FENSMARK, MNR: 2. (sag 07)

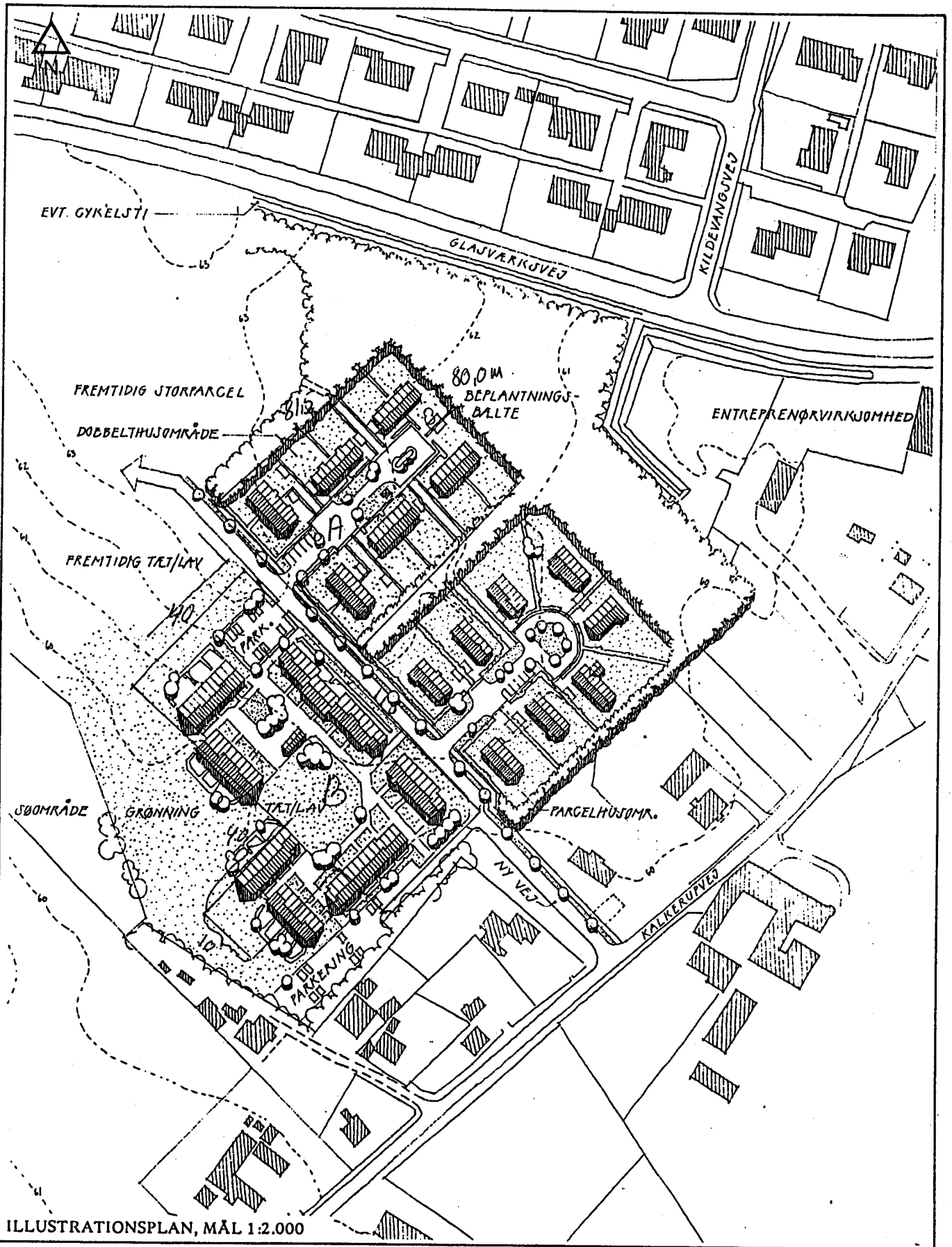
- anlæg 01 Høj.
Sten- eller bronzealder.
RANDSTEN (sag 06)
- anlæg 02 Stenbygget grav i anlæg 1.
Sten- eller bronzealder.
- anlæg 03 Højsagn tilknyttet anlæg 1.
Historisk tid.

SAG 06 Herredsrejse 1888, O.Junger:
ÅRSAG: Uoplyst om fortidsmindet er synligt.
SAGENS GANG: Berejsning, efterretning.

TEKST Jordhøj - "Store Dragshøj" sløjfet 1818 eller 1819. En 87aarig Kone, som dengang tjente hos Lodsejeren fortæller, at der i Jordhøjens Omkreds laa en Række Sten. Indeni Højen laa der et Stenkammer, hvori der laa nogle Ben og en Sten. En af Dækstene staaer endnu opad et Gjerde og er næsten helt plan paa den ene Side. Stedet kaldes endnu Dragshøj. Til Højen knytter sig følgende Sagn: En Karl fra Gaarden vandede en Aften Heste og saa, at Højen stod paa fire glødende Støtter. Nysgjerrig red han hen og kiggede ind i den og saa, at Troldfolkene holdt Bryllup. En af Troldene kom hen til ham og bød ham en Drik af et Sølvbæger. Karlen tog Bægeret men heldte Indholdet bag over Skulderen; noget af Indholdet faldt paa Hesten og sved straks Haarene af, og der kom aldrig Haar mere paa det Sted. Han vendte straks Hesten og galloperede ad Gaarden til og Troldfolkene forfulgte ham; en af dem havde kun et Ben, men han løb hurtigt; han kunne ikke løbe tværs over Agerfurerne men maatte løbe Fure op og Fure ned. Karlen slap lige ind ad Porten, smækkede den i og gjorde Korsets Tegn, da den enbenede Trold naaede Porten. Trolden raabte: "Du var mig for klog", men Karlen beholdt Bægeret.

SAG 07 Herredsrejse 1914, Th.Thomsen:
ÅRSAG: Uoplyst om fortidsmindet er synligt.
SAGENS GANG: Berejsning.

TEKST Sløjfet Høj.

ILLUSTRATIONSPLAN, MÅL 1:2.000

Lokalplan nr. F.4.1 for boligområde i Kalkerup, Fensmark
Kortbilag C
Holmegaard Kommune

STEDNVR:
Dragshøj

ANLÆB (SE BAGSIDEN):
affaldsgruber og stolpehuller

STEDNR., SOGN, (SEK. I 2. OG 11. RYE):
05:07:07 Fensmark

DATERING/DATERINGER (SE BAGSIDEN):
rom.j./germ.j.

Årsag til udgravningen (sæt kryds):
Naturgas
Vejanlæg
Andet anlægsarbejde
Dyrkning
Plantning
Råstof
Diverse

TEKST, MASKINSKREVET MED 1,0 LINJEFÅSTAND

Førebyggende undersøgelse før byggeri, ved et antal søgegrøfter fandtes flere affaldsgruber og enkelte stolpehuller, som må tolkes som rester af en bebyggelse på marken vest for Kalkerup. Det sparsomme fundmateriale daterer bebyggelsen til yngre romersk jernalder og ældre germansk jernalder. Undersøgelsen havde til formål at spore tomten efter et i 1820 sløjfet megalit-anlæg Dragshøj, som endnu ikke er fundet.

NUMRETS FØRKØRTELSE OG J.NR.,
(SEK. I KEM 291/87)
NEM 89:324

UDGRAVNINGSLÆDER:
Anne Hedeager Madsen